

ČO SME TO VLASTNE CHCELI V NOVEMBRI 1989?

Vo štvrtok 17. novembra uplynie 22 rokov od pádu komunizmu v bývalom Československu. Všetci, ktorí si túto významnú zmenu pamätajú, majú s odstupom času príležitosť položiť si otázku: Splnila Nežná revolúcia naše očakávania? Čo sme to vlastne v novembri 89 chceli? Ale naprv si upresníme, čo sme nechceli a prečo.

PILIERE KOMUNIZMU

Komunizmus stál na týchto základných pilieroch. Vedúca úloha Komunistickej strany zakotvená v ústave (*komunisti mali svoje organizácie na všetkých pracoviskách, iné strany nemohli proti nim vyvíjať činnosť*). Marx-leninská ideológia (*bolo ňou presiaknuté aj školstvo, cirkev bola prenasledovaná*). Spoločné vlastníctvo výrobných prostriedkov (*fabriky mohol vlastniť iba štát, podnikanie bolo obmedzené*). Plánovité riadenie národného hospodárstva (*na roz-*

diel od súčasného trhového mechanizmu štát prijímal ročné a päťročné plány hospodárskeho rozvoja). Demokratický centralizmus (*prísna stranícka disciplína, podriadenosť menšiny väčšine*). Ľudia komunizmus odmietli, lebo videli, že na Západe sa žije lepšie.

POSLEDNÍ V EURÓPE

Nežnej revolúcii predchádzali zmeny v ostatných komunistických krajinách, najmä Gorbačova *perestrojka*. Ronald Regan už v júni 1987 Gorbačovi v Berlíne povedal: „*Mistr Gorbačov, tear down this wall.*“ (*Pán Gorbačov, zburajte tento múr*). Stalo sa tak po vyše dvoch rokoch 9. novembra 1989. Vlna štrajkov v Poľsku od roku 1988 vyústila do júnových demokratických volieb v roku 1989. Maďari vyhlásili reformný program už v roku 1987 a začiatkom mája tamojší pohraničníci začali odstraňovať ostnatý drôt na maďarsko-ra-

kúskej hranici. Československo čakalo, kým nevyšli do ulíc študenti. Mnohí z nich pred kamerami opakovali: *Poslední v Európe...*
ČO NÁM DAL NOVEMBER?

Nežná revolúcia nám otvorila cestu do sveta, získali sme náboženskú slobodu, slobodu slova, podnikania, demokraciu na princípe činnosti neobmedzeného počtu politických strán, slobodné voľby, sme členom Európskej únie...

ČO SME STRATILI?

Stratili sme veľa. To preto, lebo sme slepo verili, že ľudia, ktorých si v slobodných voľbách zvolíme, budú lepší, svedomitejší, budú obhajovať spravodlivosť, nedovolia rozkrádať spoločný majetok, nebudú zneužívať moc... Opak sa stal skutočnosťou. Dnes sme vlastne v rovnakej „*demokratickej*“ pozícii ako v minulosti. Naše demokratické práva končia odovzdaním hlasov vo voľbách. Potom nastáva

Zhromaždenie Vranovčanov a obyvateľov okolia na námestí pred budovou bývalého Okresného národného výboru na podporu generálneho štrajku.

Snímka: Ladislav Krivda

rozkrádanie, podvody, demagógia. Spomeňme si na kupónovú privatizáciu, cez ktorú sa dostali k ohromným majetkom podvodníci (*ale v súlade so zákonmi*). Spomeňme si na rozdávanie fabriek politicky podkutým prísluhovačom (*tiež v súlade so zákonmi*). Pozrime sa na drancovačov verejných financií, kam uvrhli naše zdravotníctvo a iné rezorty (*tiež v súlade so zákonmi*). Pozrime sa na multimiliardárov, ktorí zbohatli na verejných zákazkách (*tiež v súlade so zákonmi*)... A pozrime sa na úrady práce, kde sa tvoria čoraz dlhšie rady nezamestnaných. Žijeme v skorumpovanom štáte. Akú máme šancu to zmeniť? *Ladislav Krivda*